GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 21.

W Niedzielę Dnia 12. Marca 1809.

Z Krakowa d. 9. Marca.

Damy i obywatele pierwszey dystynkcyi mieszkaiący w tym mieście zgromadzili się na wieczor do pałacu JW. Biskupa tuteyszego, które to zgromadzenie Jego Królewiczowska Mość Arcy Xżę Ferdynand, brat Nayiaśnieyszey Cesarzowey Jmci przytomnością swoią zaszczycić raczył. JW. JX. Biskup, kapitułą tuteyszą otoczony, przyymował u wschodow w domu swoim tego świetnego gościa, a Xżna Jmć Jenerałowa de Hohenzollern prezentowała temuż przytomne tam damy, z któremi Arcy Xżę Jmć z zwyczayną sobie uprzeymością rozmawiał, równie iako i z obywatelami, tudzież osobami kapituły, poprzednie iuż sobie w Arcy-Xiążęcym pomieszkaniu prezentowanemi. Wesoło i mile ten wieczor w obecności tak wysokiey osoby był przepędzony. Arcy Xżę Jmć dwogodzinną przez to obecnością i przyiemnością rozmow swoich serca Grona obywatelskiego sobie zniewolił.

Z Wiednia d. 4. Marca.

Wyznaczona przez własno ręczne Nayiaśnieyszego Cesarza Jmć pismo nadworna kommissya do Normaliow, zaprowadzona została d. 1 b. m. przez W. Czesko-Austryackiego Kanclerza, Hrabiego Ugarte. Składa się zaś z prezydenta i wiceprezydenta, 9 nadwornych radcow naywyższey sprawiedliwości i skarbowey kancelaryi, z 2 dyryguiących i razem referuiących sekretarzow, tudzież dwoch aktuaryuszow do utrzymywania protokołu posiedzeń i expedytury. Dla przyśpieszenia tylu powierzonych iey prac, rozkazał J. C. K. Mość w powyższym gabinetowem piśmie, aby natychmiast swe posiedzenia rozpoczęła.

J. C. K. Mość raczył Majora od regimentu piechoty Rohana, Jana Müllera, przez wzgląd na iego 30 letnią woyskową służbę wynieść nayłaskawiey do godności szlachectwa z uwolnieniem od taxy.

Znany powszechnie C. K. kontroluiący urzędnik przy główney w Wiedniu deliżansow dyrekcyi, Chryztyan Crusius, oddał J. C. K. Mci naypokorniey świeżo z druku wyszły tom użytecznego i dobrze przyiętego pocztowego Dykcyonarza Austryackiey Monarchii, zawieraiący w sobie Xięstwo Salzburskie. J. C. K. Mość raczył nie tylko przyiąć

łaskawie ten tom, ale nadto oświadczyć autorowi tak użytecznego dzieła szczególnieysze swoie ukontentowanie. Autor spodziewa się ukończyć zupełnie w tem roku rzeczone dzieło.

J. C. K. Mość raczył wakuiącą katedrę chemii i botaniki w główney szkole Krakowskiey udzielić nayłaskawiey, Augustowi Janowi Rhodius, medycyny i chirurgii doktorowi.

Kupiec Marcin Copdebo w Gyergio-Szent Miklos w Siedmiogrodzkiey ziemi, który nadgranicznych tamteyszych mieszkańców zapomagał w nieszczęściach często pieniądzmi i chlebem, wsparł ich teraz z powodu pogorzenia 400 ćwierciami kukurycy. Arcy Xiążę Jmć Ludwik, jeneralny granic dyrektor dowiedziawszy się o tem, kazał mu przez główną kommendę ukontentowanie swoie oświadczyć.

Z Ratyzbony d. 1. Lutego.

Przebiegłem po trzeci raz znaczną część Czech, Morawii, Austryi i Styryi, i byłem świadkiem zaszłych w tych kraiach od niedawnego czasu ważnych odmian. Jakkolwiek skąpe są gazety w doniesieniu o tych okolicach, możesz iednak WPan bydź zapewnionym, iż od dwoch lat wiele w nich zrobiono. Czynią i tworzą wszystko w cichości. W skarbie nie iest w prawdzie przywrocony ieszcze zupełnie porządek, ale powiększa się codziennie. Woysko znayduie się w zupełności, ćwiczy się pilnie i przedziwnie czyni obroty. Nie uważaią tu więcey żołnierza iako darmoiada, nad którego żywieniem wzdychanoby i rozumiano, że iest tylko utworzony dla ukontentowania swoiego pana, i dla pognębienia poddanych; maią go owszem za to, czem właściwie iest; szanuią go iako obrońcę monarchii i zupełne pokładaią w nim nadzieie. Wie o tem woiownik, i przez wdzięczność odpowie temu zaufaniu, bo nie sam tylko honor zapala iego męztwo, ale zachęca go do dzieł bohatyrskich całość narodu, którego iest częścią. Zaufanie i miłość wszystkich do Arcy Xcia Karola nie ma granic. "Jak skoro on znaydować się będzie na czele naszem, (mowią z zapałem) tedy pewne przy nas zwycięztwo.„ Słychac, iż część dochodow kraiowych obrocona będzie na poprawienie niektórych twierdz i założenie nawet nowych.

Co widziałem moiemi oczyma, opiszę WPanu w kilku słowach. Uważałem, iż rząd starał się zrobić swą sprawę, sprawą ludu, i to mu się udało. Jakoż nic nad ten środek stosownieyszego! Dotychczasowy zwyczay rządow prowadzenia woyny: *Taka iest nasza wola*, bez zaradzenia się ludu, czynił, iż lud stawał się oboiętnym. Jeżeli dwor Wiedeński pozostanie sobie samemu wiernym; ieżeli szanować będzie dzielne i waleczne swoie ludy i nie przestanie z niemi się łączyć, tedy iego woyny nie będą więcey gabinetowemi, ale woynami ludu, i waleczność ich i wierność będzie nieprzełamanem murem przeciw nieprzyiacielowi. Postrzegam niezwyczayną dzielność w tem wszystkim, co rząd przedsiębierze. — Nie iestże to zadziwienia godną rzeczą, iż Austrya w 3 lata po sromotnym Presburskim traktacie pokoiu wystawiła nayogromnieysze i naypięknieysze woysko, które stoi w gotowości i woła: *noli me tangere?* iż zbroiownie iey napełnione są na nowo wszelkiego gatunku bronią, iż urządzone zostały odwody, liczne milicye, pospolite ruszenie w Węgrzech i usunięte wewnątrz zostały wielorakie urządzenia, które w przypadku woyny sprzyiały nieprzyiacielskim widokom? Procz tego umiała Austrya wznieść się szybko po nieszczęśliwey woynie roku 1805 do sto-

pnia, że naypierwsze Europy dwory szanować ią muszą. Postrzegam daley rzadkie zaufanie ludow do swoiego Cesarza i iego ministrow. W rzeczy samey nie małey wymagało pracy przezwyciężyć nieufność i niechęć ludu przeciw ministrom; lecz mądre i w swem czasie przedsięwzięte kroki wszystko uprzątnęły, i ostatni seym Węgierski dał tego nayświetnieyszy dowod. Z Czech pisał ieden magnat zaraz po Prezburskim pokoiu, Hrabia K. "Ostatnia woyna kosztuie mnie 40,000 zł. ryń. lecz chętnie cały moy maiątek poświęcę, bylem tylko potrafił uratować naylepszego z Cesarzow. „— Do odwodu i milicyi idzie lud kupami; tam gdzie miało się tysiąc ludzi stawić, stawiło się dwa tysiące; młodzież, którą musiano do domow odesłać, widziemy ćwiczącą się z własney ochoty robienia bronią i płacącą z własney kieszeni podofficera, który ią uczy. Postrzegam nakoniec, iż ludy zrzekły się dla monarchii przesądow, które ich różniły, iż w zgodzie łączą się z sobą i iako członki iedney familii gromadzą się około swego oyca Franciszka. Skutek tey zgody okaże się zapewne nie zadługo w naypięknieyszym sposobie.

Oby Austrya bydź mogła przykładem Niemieckiey oyczyznie! Oby szacunek i miłość łączył ludy i rządy! Oby nakoniec wszystkie części połączyły się iednością i krokom ich towarzyszyła dzielność! Nie należy iednak rozpaczać, wszystko ieszcze pomyślnie iśdź może!

Z Inspruka d. 20. *Lutego.*

Nie bez wstrętu, nie bez ubolewania czytaliśmy w dzienniku Publicyście, w dzienniku Frankfortskim i innych Niemieckich i Francuzkich gazetach niedorzeczne i bezwstydne twierdzenia o woyskowych uzbroianiach w Austryackim Cesarstwie, i przekonanemi iesteśmy, iż tak niezgrabne i pochodzące z niewiadomości kłamstwa od większey części Niemieckiego narodu z wzgardą przyięte i czytane zostały. Autorowie nikczemnych tych doniesień, iako nie maiący rozsądku, zasługuią prawdziwie na politowanie nasze. Nie poważamy się powtarzać tu tych nierozsądnych i na pamięć przywodzonych twierdzeń, ponieważ więcey mamy uszanowania dla wysokiego Austryackiego Cesarstwa, pod którego mądrem rządem żyliśmy kilka wiekow szczęśliwemi, niżeli powyżsi pismacy. Na pobicie tych twierdzeń dosyć będzie powiedzieć, że Austrya ma liczne, gotowe zawsze do boiu i poszanowania wymagaiące woysko, dobrze urządzone milicye i przedsięwzięła co do woyskowości naydogodnieysze środki; zawstydzeni więc zostaną ich autorowie, i uciekać daleko muszą przed słuszną zemstą Austryackiego woiownika. Nie zaprzeczoną iest także prawdą, iż od Prezburskiego pokoiu więcey w Wiedniu odlano dział, niżeli wszyscy Niemieccy Królowie i Xiążęta wystawićby może ich potrafili w nayszczęśliwszych nawet czasach, a w Austryackich rękodzielniach broni zrobiono, o czem zaręczyć można, przeszło 500,000 nowych karabinow, i to wszystko w nie wielu latach po trzech nieszczęśliwych woynach. Niechay dobrze myślący patryota Austryacki na tem przestanie i niechay się przekona, że nawet zagranicą iego państwa znayduią się ieszcze lubiący prawdę ludzie, którzy uymą się iego krzywdy i nigdy podobney potwarzy nie ścierpią.

Z Peterzburga d. 8. *Lutego.*

Przybył tu nadzwyczayny i pełnomocny Ambassador Austryacki, Xżę Schwartzenberg.

Zimno iest tu ciągle wielkie; wczoray o-

kazywał ciepłomierz Reaumura 24 stopień zimna.)

Gazeta dworska zawiera następuiący rozkaz dzienny pod d. 19 Stycznia.

"J. Imp. Mość mianował Kamerpaziow Klingera i Czeczerina, którzy czynili służbę przy Królu Jmć Pruskim w regimencie Semenowskiey gwardyi drugiemi porucznikami.

"J. Imp. Mość oświadcza wszystkim woyskom, które dnia wczorayszego wystąpiły w paradzie, wdzięczność swoią i daie każdemu żołnierzowi po iednym rublu.,,

Woienny rządca Peterzburga, Jenerał piechoty Xżę Łabanow-Rostowski, otrzymał od Nayiaśnieyszego Imperatora brylantami wysadzane znaki orderu S. Alexandra Newskiego, a Minister woienny, Hrabia Araksziew, od Króla Jmć Pruskiego order czarnego orła.

Przez ukaz pod d. 1 Stycznia otrzymała Dama stanu, Hrabina Liewen, na 50 letnią arędę, starostwo Wekszańskie w gubernii Wileńskiey, bez płacenia kwarty, a upoważniony przy dworze Drezdeńskim Minister, Jenerał porucznik Chanikow, na 12 lat państwo Wolczki i woytowstwo Głosewiczki, bez płacenia kwarty.

Wicerządcą mianowany iest w Estonii Baron Alexander Salza, który wyniesiony razem został na aktualnego radcę stanu.

Nayiaśnieyszy Imperator wydał następuiące pismo do Ministra sprawiedliwości, Xcia Łapuchina:

"Xżę Piotrze Wasilewiczu! Z podanego mi rapportu względem odsądzonych spraw w roku przeszłym widzę z ukontentowaniem, iż dyruguiący senat odsądził daleko więcey spraw w roku przeszłym, niżeli w poprzedzaiących latach. Rozkazuię więc WPanu, abyś Panom Senatorom i urzędnikom senatu, a osobliwie wydziałom 1mu, 4mu i 6mu, które naywięcey spraw odsądziły, ukontentowania moie oświadczył. — W Peterzburgu d. 10 Stycznia 1809.

Alexander."

Z Paryża d. 18. Lutego.)

W Strazburgu uwięzione zostały dwie osoby, które używały taynych sposobów dla kaleczenia niewiadomym i łatwowiernym wieśniakom nóg, aby ich tym sposobem od służby woyskowey uwolniły.

Z wyspy Aix donoszą pod d. 5 Lutego, że 14 nieprzyiacielskich okrętow, pomiędzy któremi iest kilka przewozowych, zarzuciło przed portem Basques kotwice.

Liczba Hiszpańskich jeńcow w Pfalzburgu wynosi 519.

Trzecia kompaniia minerow przybędzie d. 23 b. m. do Pont a Mousson, a d. 25 do Colombey, skąd uda się do mieysca swoiego przeznaczenia.

Zawsze ieszcze nadchodzą pomyślne doniesienia o wzroście rękodzielni Francuzkich. Pokup, iaki Francuzkie towary w całych Włoszech znayduią, i iaki w krotce w Hiszpanii mieć będą, sprzyia bardzo naszem rękodzielniom i zmnieyszy zapewne ubieganie się przynaymniey o niektóre zagraniczne towary. Cieszą się także nadzieią, że w krotce otworzy się dla towarow Francuzkich i handlu droga do Rossyi, i uważaią zawarcie traktatu handlowego, który między Hrabiami Romanzow i Champagny ma iuż bydź daleko posunięty, iako ważne dla Francyi zdarzenie.

W Paryżu i okolicach Paryża zgromadziło się od niedawnego czasu wiele woyska, którego część, iak mowią, udać się ma ku granicom państwa. Twierdzą niemniey, iż powracaiące z Hiszpanii gwardye Cesarskie idą przez górę Cenis do Włoch.

O wyieździe Cesarza z Paryża zaprzestano mowić, a nawet nie widac do tego żadnych przygotowań. Zapewniaią owszem, iż iak tylko ciepleysza nastąpi chwila, Cesarska familiia przeniesie się z Tuilleries do St. Cloud i tam wiosnę przepędzi.

W przenieśioney z Fontainebleau do St. Cyr szkole woyskowey zaszły niedawno zaburzenia. Uczniowie podzielili się na dwie partye i wydawali sobie potyczki, które nakoniec tak daleko zaszły, iż kilku uczniow śmiertelnie ranionemi i przełożeni znieważonemi zostali. Wezwano pomocy siły zbroyney i pochwytano hersztow, którzy będą sądzonemi.

Z Londynu d. 25. Stycznia.

Kapitanowi Hardinghe, dowodzcy fregaty Fiorenzo, który zginął w potyczce z fregatą Piemontoise, ma w kościele Bombayskim bydz pomnik wystawiony.

Lord Auckland zapowiedział d. 23 Stycznia w wyższey izbie, iż Lord Grenwill chce wnieść do Króla adress, w którym J. K. Mość będzie proszony, aby raczył kazać odwołać gabinetowe rozkazy, zasadzaiąc swoie żądanie na liście Ambassadora ziednoczonych stanow przy rządzie Angielskim, P. Pinkney, i daney mu przez sekretarza stanu odpowiedzi. Lord Auckland żądał zatem, aby te listy udzielone izbie zostały.

Z Nowegoiorku donoszą pod d. 28 Grudnia, co następuie:

" Doniesienia, które odbieramy z Jamaiki, każą się domyślać, że w tey osadzie ważne zaydą zdarzenia. Xżę Manszestru, jeneralny rządca tey wyspy, zostaie w otwartey woynie z zgromadzeniem osadowem, które przywłaszcza sobie takie same prawa i powagę, iakie ma parlament Angielski. Wezwało Jenerała majora Carmichael i kilku iego officerow, aby stanęli, dla dania świadectwa o buncie iednego Murzyńskiego regimentu. Zgromadzenie posłało na piśmie żądanie do rządcy, aby go do tego przymusił, ale dodało, iż czyni to tylko przez grzeczność. Xżę Manszestru odpowiedział, iż zgromadzenie nie ma prawa mieszać się do karności woyskowey. Zgromadzenie postanowiło potem, iż Jenerał Carmichael ma bydź gwałtem do niego przyprowadzony; lecz rządca zakończył iego posiedzenia. Kommissarze zgromadzenia zapowiedzieli zaraz rządcy, iż po ukończonym miesiącu Grudniu nie woyska J. K. Mci nie będą dostawiać, iż zapasy żywności i potrzeb woiennych będących w publicznych magazynach maią bydź sprzedane i pieniądze za nie do kassy osadowey włożone. Daley postanowili, iż aż do zebrania się znowu zgromadzenia nie maią bydź żadne podatki dla służby publiczney wybierane, ani pożyczka otwierana. Wszystkie umysły są mocno roziątrzone i słyszeć się iuż daią pogłoski, że mieszkańcy skłonnemi są do okrzyknienia się niepodległemi i utrzymania swey niepodległości.

Z Włoch d. 12, Lutego.

Medyolandzka urzędowa gazeta pod d. 9 Lutego zawiera wyrok Królewski pod 3 Lutego następuiącey treści:

" Nikt w królestwie Włoskim nie może na przyszłość zakładać pol ryżowych bez pozwolenia prefekta departamentowego. Wszystkie ryżowe pola muszą bydź od stolicy przynaymniey 8000 metrow oddalone, od miast pierwszey klassy i twierdz o 5000 metrow, od miast drugiey klassy o 2000 metrow, a od miast trzeciey klassy o 500 metrow. Ryżowe pola które znayduią się bliżey miasta Medyolanu, iak 8000 metrow, muszą bydź w przeciągu 3 lat na inne plantacye zamienione pod karą zapłacenia podwoynego dochodu. Miasta wzmian-

kowanych 3 klass mogą w prawdzie do czasu utrzymywać dotychczasowe swoie pola, ale nie mogą ich rozszerzać. Daley zabronione iest zakładać w środ gminow wodne łąki; będące iuż muszą bydź do końca roku bieżącego na inne przeznaczenie zamienione. Wodne łąki nie wolno na przyszłość zakładać, iak tylko o 1000 metrow od stolicy, a o 500 od innych gminow. Wyrok ten dopełnia przedsięwziętych dawniey względem zdrowia przezorności krokow.

Z Stuttgardu d. 18. Lutego.

Mowią, iż ordynansowy officer Nayiaśnieyszego Cesarza Francuzow, P. Marboeuf, ieździł w ważnem poselstwie do Monachium, skąd przeiechał iuż przez nasze miasto na powrot do Paryża.

Dzisieysza gazeta nasza wyraża: Dziś przybył pierwszy oddział Francuzkiego korpusu, pod dowodztwem Jenerała dywizyi Oudinota, który do Włoch idzie, do naszych okolic, do Kanstatt, &c.

Z Amsterdamu d. 18. Lutego.

Od onegdaysza nie używa dworska nasza gazeta zwyczaynych nazwisk miesięcy, ale dawnych Hollenderskich nazwisk. Przyczyna tey odmiany nie iest wiadoma. Wszyscy ministrowie i kancelarye rządowe odebrały rozkaz nie używania w urzędowych pismach, iak tylko dawnych Hollenderskich nazwisk miesięcy. Nazwiska te odpowiadaią z resztą nazwiskom Niemieckim i Polskim, oznaczaiąc każdego miesiąca przeznaczenie.

Rowne miary i wagi będą podobnież w Hollandyi zaprowadzone.

Składki dla zniszczonych przez zalewy mieszkańcow rozpoczęły się w tym tygodniu. Miasto Leyda złożyło 42,000 zł. hol. Prywatna iedna osoba ofiarowała w Amsterdamie 10,000 zł. hol.

Z Cambray d. 10. Lutego.

Niezwyczayny wicher obalił d. 30 Stycznia wieżą tuteyszego dawnego kościoła katedralnego. Należała ona do pierwszych osobliwości tego miasta; była 365 stop wysoka i iedną z naypierwszych pomnikow Gotyckiey budowy. Po rozebraniu kościoła chciano właśnie naprawić tę wieżą i obrócić ią na pomnik grobowy nieśmiertelnego Arcybiskupa Fenelona. Ponieważ właśnie tyle stop wysokości liczyła, ile dni w roku, mogła zatem na około na 10 mil Francuzkich bydź widzianą, służyła podrożnym za przewodnika i była naypięknieyszą piramidą w departamencie północnym.

Z Stralsundu d. 21 Lutego.

Rozebranie tuteyszych fortyfikacyy, które ciągnie się iuż 4 miesiące, ma naypoźniey w przeciągu 3 tygodni bydź ukończone, do czego wezwano 3600 robotnikow.

Z Monachium d. 15. Lutego.

Król zniosł następuiącem pismem dotychczasowy lenny związek między należącemi do Królewskiey samowładności Xiążętami, hrabiami, panami i ich wazalami:

"J. K. Mość starał się tak w konstytucyi państwa, iako też w wydanych poźniey konstytucyynych edyktach utrzymać i zabezpieczyć prawa podlegaiących pod iego samowładność Xiążąt, hrabiow i panow, które im aktem ligi Reńskiey przyznane zostały, ile tylko zgodzić się mogły z tąż konstytucyą państwa. Jednakowoż nie myślał J. K. Mość wcale utrzymywać stosunkow dawnieyszych lennikow Rzeszy co do prywatnych maiątkow ich wazalow, o których iest mowa w edykcie względem zniesienia praw lennych w tytule 1 w rozdziale 3. Gdy tymczasem nastąpiła wątpliwość względem stosunkow dawniey Rzeskich dworow i rzecz wytoczyła się do J. K. Mci; przeto oświadcza i stanowi J. K. Mość

iż stosunek między podlegaiącemi pod Królewską samowładność Xiążętami, hrabiami, panami i ich wazalami, którzy podług brzmienia powyższego edyktu w przepisanym czasie ustać powinien, zniesiony iest rownie, iak obowiązki lennych dóbr Królewskich na mocy tytułu 1 rozdziału 2 rzeczonego edyktu.,,

Z Augszburga d. 20. Lutego.

Zapowiedziane tu zostało bliskie przybycie do naszego miasta Jenerała Oudinot i iego korpusu, który poty ma stać w naszych okolicach, poki śnieg nie staie i poki stan drog nie pozwoli mu przeprawić się przez Tyrol do Włoch.

Z Kopenhagi d. 18. Lutego.

W pó nocney okolicy Kronenburga widzieć się dać miały Angielskie okręty.

Na Angielskim brygu, który kra do okolie Saltholmu zapędziła, miało 5 offieerow i 85 ludzi życie utracić.

Prywatne listy donoszą, iż około Kattegat krąży Angielska fregata.

Podług wyznania przybyłego niedawno przez lód przy Vebeck z Szwecyi zbiega, nie ma tam bydź tak wielki niedostatek żywności, iak nie dawno głoszono. Przy iego stamtąd odeyściu stało po iednym batalionie woyska w Landskronie i Malmoe.

Przy wielkiey odwilży zaczena Bełt bydź spławnym. Tuteysze przedporcie iest ieszcze lodem pokryte; ku półnoeney iednak stronie widać iuż otwarte morze. Ku Dragoe cała okolica iest ieszcze zamarznona, iednak spodziewać się należy, iż za pierwszem mocnym wiatrem lód zrucony zostanie.

Z Frankfortu d. 20. Lutego.

Przybyło tu 400 Westfalskich strzelcow, którzy udali się drogą do Moguncyi.

Radca stanu Szalepow i Radca kolegialny Borell przybyli tu, powracaiąc z Paryża do Peterzburga, a Radca stanu Kreitemann przebiegł przedonegday gońcem do Peterzburga.

Z Dusseldorfu d. 18. Lutego.

Ogłoszony tu został wyrok Cesarski dzielący Xięstwo Bergskie na 4 departamenta, to iest Renu, Sieg, Rery i Emsy. Departament Renu podzielony iest na 4 powiaty; głównem iego miastem iest Dusseldorf. Ludność iego wynosi 322,284 dusz. Departament Sieg, którego Dillenburg iest głównem miastem, podzielony iest na 2 powiaty; ludności ma 132,070 dusz. Departament Rery podzielony iest na 3 powiaty; głównem iego miastem iest Dortmund, a ludności ma 212,602 dusz. Departament Emsy, którego głównem miastem iest Münster, ma ludności 210,201 dusz, i podzielony iest na 3 powiaty.

Rozmaite wiadomości.

W Berlinie umarł biegły natury Badacz i Geolog, P. Leopold Buch, członek Królewskiey akademii umieiętności i zaufany przyiaciel sławnego Wędrownika Alexandra Humboldta; powrocił on tam nie dawno z swey podroży z Laplandyi, i życzyć należy, aby podroż iego tycząca się historyi naturalney tego pustego kraiu, który iednak bardzo iest interessuiącym dla badacza natury, iak nayprędzey na widok publiczny wyszła.

Astronomiczne postrzeżenia z Monachium.

Nowa gwiazda iest zawsze niebezpieczną, a Xężyc, podług P. Lamark, zapowiada na iutro groźną odmianę.

Pewną iest rzeczą, iż ziemia była niegdyś cieczą, potem miękką; twardniała z wolna, a naypierwey w części, którą zamieszkuiemy, potem w innych częściach. Wszystko twardnieie; płynne człowieka części twardnieią z wiekiem, potem prowadzą do grobu;

wszyſtko ſię obala, domy, góry, sklepienia, i czemże innem ieſt nasza ziemia, ieżeli nie sklepieniem? Saturn upadł bezwątpienia, Jowisz upadnie kiedyś, nowe planety nie są czem innem, iak rozbitkami upadłych świateł. Ziemia nasza miała oczewiście niegdyś więcey iak ieden Xiężyc; niektóre z nich, iak ieden Jenerał i ieden astronom twierdzą, upadły w Szwaycaryi i uformowały tam Alpy i lodowate góry; czemużby teraźnieyszy nasz Xiężyc nie miał także kiedyś upaśdź?

Jakkolwiek to ieſt dowodną rzeczą, cieszyć nas iednak powinny naſtępuiące uwagi:

1. Jeżeli Xiężyc upadnie na ziemię, tedy iego wſtrząśnienie nie będzie tak mocne, iak sobie wyſtawiamy. Siła iego ma ſię iak ieden do 151,000; ieſteśmy mocnieyszą ſtroną, zwycięztwo zatem przy nas bydź musi.
2. Chociażbyśmy nawet kilka tysięcy z naszey ſtrony utracili, tedy Xiężyc albo cały i żywy, albo na kawałki potrzaskany musi bydź na wieczne czasy naszem niewolnikiem.
3. Spotkanie bardzo będzie szybkie i krótko trwaiące; przez głęboki rozbiór można niezaprzeczenie dowieśdź, że wszyſtko ukończy ſię w 17 minutach.
4. Obawę względem potężnego naciągnienia zbiia elektryczność i teraźnieysze powinowactwo ciał, gdyż elektryczne ciała, iak tylko zetrą ſię z sobą, zaraz ſię oddalaią.
5. Domysłowa boiaźń, ażeby przez nagły upadek Xężyca nie zapaliła ſię ziemia, nie ieſt w prawdzie niepodobną, ale ogień przygaszony zaraz zoſtanie przez morza, które ſię wzruszą.
6. Jeżeliby te dowody nie wyſtarczały do uspokoienia umysłów, tedy przywieśdź ieszcze muszę oſtatni, który wyższa aſtronomiia podaie zaniechybny, to ieſt, iż ieżeli kiedy Xiężyc spadnie na ziemię, tedy to nie naſtąpi przed 25,000 lat, i żyiący na ow czas ludzie wcale nas obchodzić nie będą.

Nowa gwiazda nie ieſt inną, iak tylko dawną i zawsze młodą Wenus, a druga, którey ona udziela świstła, ieſt ſtary Jowisz.

Zeyście ich ſię na niebie i na ziemi, ieſt zwyczaynem, wcale nie rzadkiem ziawieniem, i nie pociąga za sobą żadney odmiany.

Wiadomo, iż w krainie planet i słońca panuie Monarchiczny porządek, i żadnego tam nie potrzeba obawiać ſię nieposłuszeńſtwa.

Kometa nawet, iedyny gatunek tworow, których wpływu lękaią ſię ludzie, pokazał ſię przed rokiem, ale tylko ogonem pozdrowił nas, i zmoczywszy cokolwiek nasze okolice, oddalił ſię w naylepszym porządku.

Łączenie ſię planet częſto ſię zdarza; Jowisz i Wenus zawsze znaydują ſię razem, ale nie każdego wieczora mogą bydź widzianemi.

Na 2449 lat przed erą naszą znaydowały ſię nawet razem planety Wenus, Jowisz, Saturn, Mars i Merkur i zabierały 32 słońcow mieysce. W roku ninieyszem widziane będą razem d. 17 Kwietnia Jowisz i Ceres, d. 7 Lipca Mars i Panna, d. 29 Września Wenus i Regulus, d. 20 Grudnia o godzinie 9 w wieczor Wenus i Saturn.

Z tego łączenia ſię planet przepowiadano częſtokroć koniec świata, i sławny nawet Keppler muſiał dla uspokoienia ludu udawać aſtrologa.

Prawdziwa znaiomość Nieba ieſt niejako spłaceniem długu, który niewiadomość ludzka zaciąga.

DODATEK

DO Nru. 21.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 12. MARCA 1809.

Z Cmolaſsa w Galicyi Wschodniey w Cyrkule Tarnowskim.

Na dniu 26 Lutego o godzinie 4tey z południa, przeniosł ſię do wieczności W. Adam Strzegomia Strzegocki, dóbr Cmolaſsa z przyległościami dziedzic, niegdyś ś. p. Woyciecha Strzegomi Strzegockiego, i Franciszki z Zborowskich małżonkow syn. Cnotliwy ten obywatel, rzadki i czuły oyciec, dobry, wierny i łagodny mąż, nieporownany ſąſiad, gorliwy o dobro oyczyzny patryota, i nigdy dosyć odżałowanym bydź nie mogący poddańſtwa swoiego Pan, iako przez cały siedmdzieſiąt letniego życia swego ciąg, był iedynym cnot moralnych, Religiynych, i towarzyskich wzorem, tak ubliżyłoby ſię sprawiedliwości, gdyby przy oddaniu powinnych życiu Jego pochwał, nie ogłoſiło ſię publiczności żalow i łez ogromu, którym zgon szanownego Męża tego ucisnął, nie tylko pozoſtałą iego córkę Katarzynę z Strzegockich Hordyńską, a oraz wnuki iego to ieſt Ludwinę, Cesława, Annę i Maryannę Jakubowskich, i Felixa Wyszkowskiego, ale nadto ieszcze, okrył smutkiem całą tuteyszą okolicę i ſąſiedztwo. Przykładna iego w oſtatniey dwu tygodniowey chorobie cierpliwość, i z wolą Naywyższego zupełne zgodzenie ſię, były mu powodem, iż ſtosownie do przepisow świętey Religii naszey katolickiey, wszyſtkiemi Sakramentami przed zgonem swoim zaopatrzeć ſię kazał, a tak przygotowany, z zupełną ducha, a nawet ciała spokoynością znikome tu życie, zamienił na wieczne.

Z Grenoblu d. 15. Lutego.

Onegday o godzinie 9 z rana czuć ſię tu dało lekkie trzęſienie ziemi. Zdaie ſię podług liſtow, które odbieramy z Piemontu, że to trzęſienie pochodzi zawsze od doliny Pignerol.

Z Berlina d. 25. Lutego.

Podług naynowszych z Królewca pod d. 17 b. m. donieſień ieszcze tak dalece Wisła nie puściła, żeby bezpiecznie można przez nią przewieść bryki i powozy. Ta więc przyczyna i lekka słabość Królowey wſtrzymuią do tego czasu wyiazd Nayiaśnieyszych Króleſtwa do naszey ſtolicy.

J. K. Mość uwolnił od obowiązkow służby na prożbę dotychczasowego kamery Marchiyskiey Prezydenta Gerlach i na dowod swey przychylności zaszczycił go orderem orła czerwonego.

Z Frankfortu d. 22. Lutego.

Rossyyski Minister stanu Hrabia Romanzow przybył tu wczorayszey nocy z Paryża, a dziś rano udał się w dalszą podroż do Peterzburga.

Podarunki, które rzeczony minister dostał od Nayiaśnieyszego Cesarza Napoleona składaią się z 2 wielkich obrazow rękodzielni Gobelina, z pięknego serwisu, 2 naywiększych wazonow, popiersia Imperatora i kilku sławnych mężow z porcelany Sewerskiey, i naypięknieyszey edycyi naylepszych autorow Francuzkich. Ostatnię tylko szacuią 30 do 40,000 frankow.

Z Arau d. 4. Lutego.

Mała rada kantonu postanowiła, iż każdy nowożeniec obowiązany iest zasadzić 6 drzew fruktowych, a 2 za urodzeniem mu się każdego dziecięcia. Municypalności doziarać powinny wykonania tego postanowienia.

Postrzeżenia meteorologiczne na gwiazdopatrzni Krakowskiey w miesiącu Marcu 1809.

Marzec.	Stopnie Barometru.	Zewnątrz ku półn. stopnie Termo.	Termo. Lalanda stopnie.	Ku północy stopnie Hygro.
	27. 7. 5	— 1. 6	— 21. 5	158
4	7. 2	† 4. 5	— 10. 3	239
	6. 5	† 5. 7	— 6. 6	252
	27. 5. 3	— 0. 3	— 18. 0	131
5	5. 5	— 1. 2	— 16. 0	133
	5. 6	— 0. 4	— 18. 0	117
	27. 7. 9	— 5. 8	— 27. 4	119
6	8. 5	— 1. 2	— 20. 0	169
	8. 5	— 1. 2	— 20. 0	196
	27. 9. 2	— 6. 5	— 29. 2	97
7	9. 5	† 1. 2	— 16. 0	157
	9. 5	† 1. 7	— 14. 0	175
	27. 9. 6	— 2. 6	— 23. 5	92
8	9. 6	† 3. 0	— 12. 3	145
	8. 9	† 4. 1	— 10. 3	175
	27. 4. 1	— 1. 0	— 19. 8	121
9	1. 8	† 3. 5	— 10. 8	203
	0. 5	† 1. 7	— 14. 1	54
	26. 10. 4	— 1. 5	— 21. 5	44
10	11. 0	† 0. 6	— 16. 0	128
	27. 0. 0	— 1. 5	— 19. 8	99

DONIESIENIA.

Z Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krakowa ninieyszymi się publicznie zawiadomia, iż tuteyszy Krawiecki cech, podał prozbę o licytacyą swego domu cechowego, w ulicy Szpitalney pod Nr. 567 i 568 położonego. Gdy też na takową prozbę dozwoloną została, więc się do tego dzień 15 Marca r. b. po południu o godzinie 3 w tuteyszym Ratuszu przeznacza, kwota zaś 3303 zł. ryń. 31 kr. za cenę fiskalną się kładzie, i chęć maiącym kupicielom do wiadomości podaie, iżby się — a) 10 procentowym wadium zaopatrzyli, i to w czasie licytacyi przy protokule złożyli, aby, — b) Przypadaiącą kupna summę lub w przeciągu dni 14 w Sądzie nieochybnie złożyli, albo się względem pozostałey na tym domu zabezpieczoney części z starszemi cechowemi porozumieli, gdyż w przeciwnym razie na koszt niedbałego kupiciela, nowa licytacya przedsięwzięta zostanie, wreszcie — c) Wszyscy do tego domu iakowekolwiek pretensye maiący nie czekaiąc osobnego Edyktu pod przepadkiem takowych pretensyy wcześnie zgłosić się powinni.

Gollmayer.

Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stołecznego Krakowa.
Dnia 24 Stycznia 1809.

Gross Sekr.

Ponieważ przy trzymaney licytacyi Słomnickiey Plebanii w Cyrkule Krakowskim na dzień 2go Lutego nikt się nie zgłosił, więc powtorna licytacya na dzień 15 Marca r. b. wypisuie się; taż licytacya odprawiać się będzie w Słomnikach, w dzierżawę na ieden rok, to iest od 24 Marca 1809 aż do d. 24 Marca 1810 wypuszczona, pretium fisci iest 479 zł. ryń. 8 4/8 kr. ochotę maiący zadzierżawienia musi 10tą część wadium przed licytacyą złożyć i dzierżawca iest obowiązany grunta, które nie są obsiane swoim ziarnem i kosztem obsiać. Co się do powszechney wiadomości podaie.

Przez Juryzdykcyą Dominikalną dóbr klucza Marcinowskiego, w Cyrkule Krakowskim, Dystrykcie Zarnowieckim, milę od Wodzisławia leżących, do powszechney ninieyszym Edyktem podaie się wiadomości: iż rzeczy ruchome JPana Woyciecha Cobla na mocy rezolucyi z Naywyższego Trybunału ddto 24 Grudnia roku przeszłego wyszłey, na instancyą W. Jana Kantego Burcikowskiego, Plenipotenta W. Jana Wolskiego, przez publiczną licytacyą tutay w Marcinowicach (Gdyż na pierwszym terminie pod dniem 4tym Lipca roku przeszłego licytacya nie była) zacząwszy dnia 17go Kwietnia roku bieżącego i w dniach po sobie następuiących, z rana od godziny 9tey, a po południu od 3ciey za gotowe pieniądze więcey daiącemu, chociażby i dni słotne były, sprzedawane będą, iako to: Konie klacze, źrebięta, bydło rogate, krowy, jałowice, cielęta, buiaki, owce, trzoda, powoz, wozy kute, brony, wagi czterokonne, garniec miedziany wielki do palenia wódki z pokrywą, rurami, kociołek miedziany, zacierniee, konwie, słonina w połciach, sadła, chomonta Krakowskie i fornalskie rożne, szle, siodła, dery, cyne, mosiądz, łańcuchy, pistolety, fayanse, szkła, kanapy, krzesła, kufry, stoły, kredens malowany, łóżka żelazne i drewniane, suknie różne męzkie kroiu Polskiego, pas złoty lity nowy w 4rech kolorach, drugi iedwabny, pościel, materac włosiany, dywany, czapki, bielizna stołowa, płutna lniane i zgrzebne, tłomok skórzany i inne gospodarskie sprzety. — Wszyscy zatem kupienia chęć maiący o tym uwiadomiaią się, aby w mieyscu i czasie zwyż wyrażonym znaydowali się. — Działo się w Juryzdykcyi Dominikalney Marcinowskiey dnia 24 Lutego 1809.

Strzyżowski.

Przez C. K. Galicyi i Lodomeryi Gubernium czyni się ninieyszym wiadomo: Ponieważ urodzona Anna Bachmińska, córka Urodzoney Agneszki Bachmińskiey, dziedziczki dóbr Kozmowa, w Cyrkule Zamoyskim leżących, dnia 28 Października r. b. emigrowała i mieysce iey przebywania nie iest wiadome, a zatym takowa stosownie do Cyrkularza ddto 15 Czerwca 1798 § I. ninieyszym Edyktem publicznie do powrotu lub usprawiedliwienia się z swego oddalenia w przeciągu czterech miesięcy z tą powołuie się pogrożką, iż po upłynieniu tegoż czasu podług praw przepisanych przeciw niey postąpi się. W Lwowie d. 9 Grudnia 1808. Z Rady C. K. Galicyi i Lodomeryi Gubernium.

Ze strony C. K. Galicyyskiego kraiowego Gubernium.

Ponieważ naywyższym kancelaryi nadworney dekretem dnia 26 Stycznia b. r. uchwalono: aby trzeci assessor przy nowo urządzonym Kr. górniczym dyrektoryacie i Sądzie górniczym w Kielcach, dla przyłączonych do tego dyrektoryatu z powodu górnictwa Kr. górniczych kameralnych wsiow Niewoklowa i Miedzianey góry, osobliwie w politycznych i sądowniczych ustawach i prawach kraiowych, tudzież w Niemieckim i Polskim języku dobrze biegłym i doświadczonym był Justycyariuszem, któremu w stałey pensyi 600 zł. ryń. 18 sążni drew, 50 funtow łoiu i 50 zł. ryń. na pomieszkanie są wyznaczone, przeto rozpisuie się dla osadzenia tegoż urzędu konkurs z tem dodatkiem: aby indywidua pomienionego urzędu dostąpić pragnące, prozby swoie dekretami zdolności i potrzebnemi zaświadczeniami względem swey moralności, i przymiotow, tudzież wiadomości do tegoż ich usposobiaiących należycie opatrzone, w 6 niedzielach a to nieomylnie do 7 Kwietnia b. r. do C. K. Galicyyskiego Gubernium podawali. W Lwowie d. 24 Lutego 1809.

Ze strony C. K. Galicyyskiego kraiowego Gubernium rozpisuie się dla osadzenia zawakowanego z pensyą roczną 400 zł. ryń. przy magistracie Przemyslskim urzędu examinowanego assessora, konkurs do ostatniego Marca b. r. z tem dodatkiem, aby kompetenci prozby swoie należycie opatrzone, do K. cyrkularnego urzędu Przemyslskiego podawali.
W Lwowie dnia 17 Lutego 1809.

Ze strony C. K. Galicyyskiego kraiowego Gubernium. Dla osadzenia zawakowanego urzędu drugiego assessora przy magistracie miasta Olkusza konkurs się rozpisuie, i czas onegoż do 31 Marca b. r. iest wyznaczonym. Kompetenci urzędu tego z pensyą roczną 200 zł. ryń. połączonego, do którego także i nie examinowane indywiduum iest sposobne, dostąpic sobie życzący, z prożbami swemi należycie opatrzonemi, do C. K. cyrkularnego urzędu Krakowskiego udać się, i dowody o wiadomości interessow kassy załączyć powinni; ponieważ z urzędem tego assessora, i prowadzenie kontrolli przy kassie mieyskiey, będzie złączone.
W Lwowie dnia 17 Lutego 1809.

Magistrat Król. wolnego Cyrkularnego Miasta Myślenic, ile instancya Massę sukcessyonalną niegdyś Weroniki z Szymańskich Gaykiewiczowey, obywatelki Myślenickiey pertraktuiąca, ninieyszym Edyktem do publiczney podaie wiadomości, iż ponieważ na prozbę Sła. Jakóba Gaykiewicza, obywatela Myślenickiego, ile wspólsukcessora i małoletnych córek swoich naturalnego opiekuna dom pod Nrm konsk. 13 w mieście tuteyszym stoiący, do massy powyższey należący, na 762 zł. ryń wraz z placem na którym stoi sądownie otaxowany, dla dużey tegoż dezolacyi reperowanym bydź nie warta, lecz tylko z twardego materyału nowo wystawionym bydź muszący, pod dniem 24 Listopada 1808 w Sądzie tuteyszym przez publiczną miał bydź sprzedany licytacyą, lecz dla niedostatku licytantow sprzedanym bydź nie mógł, dla tego końcem sprzed nia domu takowego przez publiczną licytacyą, nowy na dzień 27 Marca 1809 w Sądzie tuteyszym o godzinie 9tey przed południem odprawić się maiącey licytacyi z tym dokładem ninieyszym naznacza się termin, aby chęc kupienia maiący — 1) 10 procentowym zaopatrzył się Vadium, które gdyby naywięcey daiący kondycyi licytacyi nie dotrzymał przepadnie. — 2) Iż naywięcey daiący zalicytowaną wartość domu tego naydaley w 14 dniach od dnia licytacyi do depozytu sądowego Magistratu tuteyszego w gotowiźnie złożyć obowiązanym będzie, inaczey dom takowy na koszt takowego licytanta na nowo licytowanym zostałby. — 3) Iż żydzi do licytacyi domu tego przypuszczonemi nie będą.

Andr. de Szikszay præs. Synd.
Michał Opeydowicz Assessor.
Walenty Wątorski Assessor.

Z Rady Magistratu Myślenic dnia 18 Lutego 1809.
Swierkiewicz Mag. Kanc.

(Przy dzisieyszey gazecie znaydzie się 2gi Dodatek.)